

A gótikus szobrok kiállításán

A ligha volt régészeti leletnek a oly nagy publicitása, mint a budai vár udvarán előkerült szobroknak, noha az elmúlt évtizedekben az építési munkák, a műemléki helyreállítások örvendetes megszorodása ugyancsak hozzászoktattak ilyen kellemes meglepetésekhez. A nagyarányú érdeklődésben kétségtelenül körülményei, a szobrok első pillanatban érzékelhető magas művészi kvalitása, s nem utolsósorban, hogy Zolnay Lászlónak valósággal egész szobortemetőt sikerült feltárnia. A páratlan tudományos és műveszi értékű lelet legtöbb darabját ma már állandó kiállításon láthatja a nagyközönség.

Bemutatásával kapcsolatban jó néhány elismerésre méltó körülményt kell felemlíteni, de nem hallgatható el néhány kritikai megjegyzés sem.

Epítési kormányzatunk — az ő feladata a palota helyreállítása — nagy megértésére mutat, hogy a lelet után megállt a tereprendezés s ma is csak ideiglenes útvonal szolgál a Munkásmozgalmi Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria megközelítésére. Könnyen meglehet, hogy a még befejezetlen ásítás hasonló értékű leletekkel már nem fog szolgálni, de mindenképpen kötelesség a terep átkutatása, már csak a vár történetének megismerése és tudományos feldolgozása szempontjából is. Nagy támogatást adott a múzeum vezetése is, hiszen ugyanezekben a napokban jelentős római leletek kerültek elő Óbudán. Ott a lakásépítés, itt a felszabadulásunk 30. évfordulójára ígért kiállítás sürgette a munkát.

Igenszak dicséretre méltó, hogy alig két esztendővel a fellelés után már a nagyközönségnek is bemutatták úgyszólván az egész anyagot a Várkapolna alsó terében és a lovagteremnek nevezett déli nagyteremben, a március 26-án megnyílt kiállításon.

Ez a nagyszerű „tárlat” csak azáltal vált lehetségessé, hogy Szakál Ernő és munkatársai rendkívül rövid idő alatt elkészültek a szobrok konzerválásával és az összeilleszthető töredékekből nagyrészt teljes szobrokat, illetve élvezhető

torzókat tudtak összeállítani. A kőfaragó szobrászból európai híru restaurátorra, a Képzőművészeti Főiskola restaurátor-tanszéke egyik professzorává felnőtt Szakál Ernő bekapcsolódása a munkába biztosította a korszerű elvek alkalmazását. Az eredetit akarták és tudták bemutítani; az összeillesztésen túl alig nyúltak a kiegészítés eszközeihez. Így is két évig tartott a munka, de hogy ez milyen boszorkányosan gyors, arról a múzeumi szakemberek tudnának beszélni.

Az eddig elmondottaknak azért tulajdonítok jelentőséget, mert ébren tartotta a közönség érdeklődését, azt nem csupán felcsigázta, hanem eleget téve a szakszerűség kívánalmainak, ki is tudta elégíteni. Nem kétséges, hogy a Budapesti Történelmi Múzeum ugyanolyan közönségrohamnak lesz kitéve, mint amelyet a Nemzeti Múzeum híres aranyvasárnapjai, vagy a legutóbbi, a perui kincsek bemutatása alkalmából tapasztalhattunk.

S itt érünk el a rendezés kényyszerhelyzetéhez, s ezzel kapcsolatban néhány kritikus megjegyzéshez.

AVárkapolna és a gótikus nagyterem, érthető okokból, a kiállítás legnehezebben megközelíthető része. Az előbbi egy olyan szűk folyosón és nyíláson, melyben két ember is nehezen fér el egymás mellett. Az is természetes adottság, hogy ez a két tér annak idején, a XV. században, nem százak, vagy ezrek befogadására épült. A múzeum kénytelen lesz húsz-harminc főre korlátozni az egyidőben bent tartózkodók számát, amit, ha a Magyar Nemzeti Galéria vasárnaponkénti hétezer látogatójához mérjük, 10—15 óráé nyitva tartási idővel kellene számolni, hogy mindenki bejuthasson.

Attól tarthatunk, hogy a közönség érdekében tett sok jó szándékú és dicséretes kezdeményezés visszajára fordul. Van azonban más aggasztó körülmény is.

A műemléki helyreállításoknak egyik legfontosabb eredménye, ha eredeti tereket tud bemutatni. Ez a középkori budai királyi palotában csak néhány helyen volt lehetséges, mivel az épület nagyrészt elpusztult. A helyreállított terck között is a legrangosabb ez a kettő, melyben 50—60 szobor és töredék kapott helyet a kiállításon. Szerencsére a kiállítási installáció nagyon mértéktartó és szerény, inkább a szobrok élnek és nem a posztamentek. Ennek ellenére sem tekinthető szerencsésnek és véglegesnek a kiállítás jelenlegi helye, már csak azért sem, mert a nagyterem bordákkal gazdagon tagolt háttere a szobroknak távolról sem ideális környezete. Hiszen a középkori szobrokat a faragás finomsága, a részletformák gazdagsága emeli kiemelkedő értékűvé.

Kényyszerhelyzetről szoltam az előbb. A múzeum arra gondolt, hogy egyik belső udvarának lefedésével korszerű kiállítóhelyet épít. Ez azonban 15—20 millióba került volna, nem is szólva arról, hogy esetleg évekre toltá volna ki a kiállítás megnyitását. (Természetesen a már álló kiállítás átrendezésével is meg lehetett volna keresni a bemutatás megoldását.) E lap hasábjain már sokan megkérdőjelezték, alkalmas-e az egykori palota múzeumi kiállítás céljaira. A Magyar Nemzeti Galéria esetében az ablaktengelek — így a világítás — kivételével, a tervező szabadon gazdálkodhatott a térrel, burkolattal stb. Nem ez a helyzet a Budapesti Történelmi Múzeum néhány műemléki terme esetében. Itt ezek alkotják a kiállítást, a nézni-, az élveznivalót.

Tudjuk, nem vagyunk olyan gazdagok a kulturális költségvetés terén sem, hogy minden jogos igényt ki lehetne elégíteni. Figyelembe kell azonban venni, hogy a magyar művészet európai nivójú alkotásairól van szó és azok megérdemlik az értéküknek megfelelő bemutatást, biztosítva a közönség nyugodt látogatási lehetőségét és nem utolsósorban kevés műemléki terünk épségét.

Dercsényi Dezső